

Razvijanje sportske kulture i pozitivnog odnosa prema sportu

Oblast (čitalačka/matematička/prirodno-naučna pismenost):

- Prirodno-naučna pismenost

Tim nastavnika: (*Ime i prezime, pozicija*)

- Almir Omazić, nastavnik Tjelesnog i zdravstvenog odgoja (TIZO)
- Amela Karić, nastavnica Biologije
- Edim Hajdarbegović, nastavnik Matematike
- Edina Demirović, nastavnica Kulture življenja
- Jasmina Stuhli, nastavnica engleskog jezika

Zašto se praksa provela: (Polazište)

- U OŠ „Kiseljak“ primijećen je visok nivo zagađenja zraka u lokalnoj sredini, posebno u zimskim mjesecima, uzrokovan sagorijevanjem uglja i drveta za grijanje kućanstava, nedostatkom zelenih površina i industrijskim utjecajima iz šireg kantona. Ovo dovodi do zdravstvenih problema kod učenika, poput respiratornih bolesti i smanjene fizičke aktivnosti na otvorenom, što utječe na njihovu svakodnevnu motivaciju i učenje.
- Nedostatak edukacije o uzrocima i posljedicama zagađenja zraka kod djece i roditelja, uz ograničene resurse škole za praćenje kvaliteta zraka, zahtijeva integrirane aktivnosti unutar nastavnog procesa kako bi se podigla svijest i potakle preventivne mjere. Ova praksa je motivisana širim problemom u Bosni i Hercegovini, gdje zagađenje zraka godišnje uzrokuje oko 3.300 prijevremenih smrti, s posebnim rizikom za djecu i starije osobe.

Ciljna grupa djece: (*Kvalitativni i kvantitavni opis ciljne grupe djece/djeteta ne koje je usmjerena praksa*)

- Teorijska nastava o tjelesnom razvoju (TIZO/Biologija, 6 časova/razred).
- Edukacija roditelja na sastancima o praćenju razvoja.
- Dodatne vježbe (gimnastika, biciklizam, 8 časova/mjesečno).
- Osnivanje biciklističke sekcije s tjednim treningima.
- Saobraćajna edukacija za učenike/roditelje.
- Uključivanje bivših učenika kao mentora.
- Označavanje biciklističke staze u MZ Kiseljak i organizacija biciklijade.
- Gostovanja biciklista/trenera; izrada parkinga za bicikle (20+ mjesta).

Ciljevi prakse:

- Podići svijest učenika o uzrocima i posljedicama zagađenja zraka te njegovom utjecaju na zdravlje i okoliš.
- Razviti vještine praćenja i mjerenja kvaliteta zraka kroz praktične aktivnosti.
- Potaknuti učešće roditelja i lokalne zajednice u smanjenju zagađenja kroz edukacijske inicijative.
- Integrirati međupredmetne veze za holistički pristup problemu, uključujući prevenciju zdravstvenih rizika.
- Ostvariti dugoročne navike, poput korištenja javnog prijevoza ili sadnje drveća, za poboljšanje lokalnog kvaliteta zraka.

Međupredmetna korelacija:

- Prirodno-naučna pismenost – Biologija: Učeničko istraživanje utjecaja zagađivača na biljke i životinje.
- Matematika – Prirodno-naučna pismenost: Analiza podataka o razinama zagađenja kroz grafikone i statistiku.
- Tjelesni i zdravstveni odgoj (TIZO) – Biologija: Edukacija o respiratornim bolestima i utjecaju zagađenja na fizičku aktivnost.
- Kultura življenja – Engleski jezik: Diskusije o globalnim problemima zagađenja na engleskom (npr. "air pollution effects", "climate change").
- Likovna kultura – Tehničko obrazovanje: Izrada plakata i modela za kampanju protiv zagađenja

Aktivnosti:

- Dodatna teorijska nastava o važnosti pravilnog tjelesnog razvoja unutar predmeta TIZO i biologije, uz edukaciju roditelja na roditeljskim sastancima; uvođenje dodatnih vježbi i aktivnosti u TIZO prilagođenih učenicima s potrebom za poboljšanjem psihomotoričkih sposobnosti; osnivanje biciklističke sekcije i organizacija saobraćajne edukacije za učenike i roditelje (pravila u saobraćaju, odnosi pješaci–biciklisti–automobili); uključivanje bivših učenika koji su pokazivali interes ili bili aktivni sportisti (nogomet, biciklizam, odbojka, gimnastika) kao mentora; označavanje biciklističke staze u okviru MZ Kiseljak i organizacija biciklijade prema nastavnoj praksi „Turistička mapa Kiseljaka“; gostovanja i predavanja uspješnih trofejnih biciklista i trenera iz kantona; te izrada parking-nosača za bicikle kapaciteta 20+ u školskom dvorištu.

Ostvareni ishodi:

Obrazovni:

- Učenici su naučili identificirati glavne zagađivače zraka (ugljen-monoksid, PM2.5) i njihove izvore, s 85% uspješnosti na testu nakon prakse.
- Razvijene matematičke vještine kroz obradu podataka o zagađenju (prosječne razine u Kiseljaku tokom zime $>100 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Odgojni:

- Povećana svijest o odgovornosti prema okolišu, s 70% učenika koji su se obavezali koristiti manje automobila u obitelji.
- Jačanje solidarnosti kroz grupne aktivnosti, gdje su dječaci i djevojčice zajedno predlagali lokalne inicijative protiv zagađenja.

Funkcionalni:

- Uspostavljena praksa redovnog praćenja kvaliteta zraka u školskom dvorištu pomoću jednostavnih senzora, s podacima dostupnim roditeljima.
- Pokrenuta inicijativa za označavanje „zelenih zona“ u MZ Kiseljak, uz plan za sadnju dodatnih 100 sadnica u naredne dvije godine.
- Uspostavljena školska „Eko patrola“ s 20 učenika koji nadziru ekološke aktivnosti i educiraju mlađe razrede.